

Benedek Elek: AZ ŐZ-HÚS

Mondok egy mesét, kiből okulhat minden pörlekedő. Ment, mendegélt a sündisznó rengeteg erdőben, pataknak a mentén s találkozott az őzzel. Már jó messziről kiáltott a sündisznó:

– Jó napot, testvér, hogy vág a bajusz?

– Jól vág, jól – felelt az őz –, de hogy mersz te énvelem így beszélni, hé?

– Na már, testvér, vagyok én is olyan legény, mint te. Nem teszel te olyat, hogy utánad ne csináljam.

Ej, megmérgeled az őz, hogy egy macska-béka teremtés ilyen kicsibe veszi őt.

– Hát jer velem, versenyfutásra. Menjünk ki elébb eme hegy tetejébe, s amelyik hamarabb visszafut a patakhoz, annak a másik egész életére legyen húséges szolgája.

– Itt a kezem, nem disznóláb! – rikkantott a sündisznó s azzal fölment a hegy tetejére.

Ahogy fölértek, az őz – uccu neki, vesd el magad! – nekifutamodott a lejtőnek, mintha csak a szemét vették volna ki; a sündisznó pedig szépen összezsugorodott s úgy hengergőzött utána nagy messziről. Hej, de bezzeg megjárta az őz a nagy sietéssel. Mikor épp a patakhoz ért, keresztülesett a fején, nyakát szegte s mindjárt szörnyű halált halt. Nagy későre ért be a sündisznó, egy kicsit mintha sajnálta volna is az őzet, de hamar megvigasztalódott, nekiállt a húsának és jól lakott belőle. Olyan élete volt, hogy még a királlyal se cserélt volna. Evett, aludt s meg se moccant az őz húsa mellől.

Teltek, múltak a napok s még mindig annyi volt az őz húsából, hogy fél esztendőre is elég lett volna a kicsi sündisznónak. Egyszer azonban odaállít egy kiéhezett róka, s köszönti: – adjon Isten, sündisznó!

– Adjon Isten, ami nincsen, róka koma!

– Én már eleget kértem, de nem ad – kesergett a róka –, hanem látom, sündisznó barátom, hogy neked több van a soknál, adj belőle.

A sündisznónak jó szíve volt, adott a róka komának annyi húst, amennyi csak belefért. Róka komának úgy megtetszett az első ebéd, hogy ott felejtette magát három napra a sündisznónál s nem is akart elmenni a nyakáról. A harmadik nap már nem állhatta szó nélkül a sündisznó.

– Róka koma, tovább egy házzal, mert mindjárt egy betevő falás se marad nekem. Pedig ez a hús becsületes keresményem.

– Már akár becsületes, akár nem – toppantott előre a róka –, nem megyek én innét. Hanem, tudod mit, sündisznócskám, osszuk kétfelé, ami még van.

Mit volt mit tenni: a sündisznó beleegyezett az osztásba. A róka neki is fogott az osztásnak, de a húst nem két-, hanem háromfelé osztotta.

– Hát ez miféle dolog, róka koma, hiszen ketten vagyunk. Nem jól van ez így!

– Dehogyan nincs jól. Ez az első adag az enyém, a másik engem illet, a harmadik pedig nekem dukál.

– Hát nekem mi dukál?

– Mondtam már! Nem érted!? Az első adag az enyém, a második engem illet, a harmadik nekem dukál.

Ugyan, úgy-é? Majd meglátjuk. Megyünk a törvénybíró elé igazságért!

Elindultak a törvénybíró elé. Estére beértek egy faluba. Amint mennek, a sündisznó egy tyúktól előtt kaptányt lát s azt mondja:

– No, róka koma, itt a törvényszék. Aki ennek az ajtaján baj nélkül keresztülmegy, azé lesz az őzhús.

A róka beleegyezett, s a sündisznót előre tuszkolta. Ez szépen összezsugorodott, s úgy átment, hogy semmi baja sem lett. Utána a róka, de ő már nem fért át, s a farkánál odacsípte a kaptányt.

A sündisznó visszament az erdőbe, a róka pedig ott maradt. Jön ki reggel a gazda, s már messziről kiáltja nagy örvendezéssel. Ahá: tyúkhús kellett volna, ugye! Azzal elővett egy mogyorófa pálcát, s félholtra verte a rókát. Közbe mind azt kiabálta: nesze, tyúkhús, ez a tied, ez téged illet, ez neked dukál!

Azt hitte a gazda, hogy már meg is döglött is a róka, s ott hagyta, hadd ériék meg jól a nyúzásra. De a róka föleszmélkedett, összeszedte az erejét, kiszabadult a kaptányból s visszavánszorgott az erdőbe.

Kérdi a sündisznó, mikor meglátja a rókát:

– Hát koma, mit mondott a törvény?

– Azt, hogy egész reggelig két vas közt tartott, reggel pedig jött a törvénybíró s félholtra vert. De már most csakugyan igazságosan osztom el a húst – fogadkozott a róka.

– Hanem – kakas csípje meg a ravasz máját – most is csak háromfelé osztotta az őzhúst.

Megint a törvényre kellett, hogy menjenek. Ahogy mentek, egy farkasveremre találtak s a sündisznó azt mondta:

– Ez is törvényszék, koma, aki ennek a tetején keresztül tud menni, azé lesz az őzhús.

A sündisznó könnyen átgörgött, de a rókát nem bírta meg a gyöngye leveles ág, s besüppedt a verembe. Reggel ott találták az emberek, s félholtra verték. Nagy későre eszmélkedett föl, s visszavánszorgott a sündisznóhoz, de a ravasz rókát a kétszeri csúful járás sem tudta megjavítani, megint csak háromfelé osztotta az őzhúst.

Harmadszorra is törvényre is mentek, de míg odajártak, arra vetődött egy farkas, s ez az őzhúst mind egy befaló falásig megette. Mikor a sündisznó s a róka visszatért a törvényről: szemük-szájuk koppant. Egy porcogó csont nem sok, annyit sem találtak.